

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ : บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์มติชน
ต่อสังคม
ชื่อผู้เขียน : นายบุญเลิศ คชายุทธเดช
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์มติชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในบทบาทของหนังสือพิมพ์มติชนต่อสังคม และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้อ่านต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของหนังสือพิมพ์มติชน

การศึกษาเรื่องนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างที่เป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์มติชน 5 กลุ่ม ได้แก่ นักการเมือง นักธุรกิจ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน/ องค์กรประชาธิปไตย และนักศึกษา จำนวนกลุ่มละ 50 คน ผลการศึกษา พบว่า

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด มีรายได้เกินกว่า 50,000 บาทขึ้นไป มีการอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 2 ฉบับ และอ่านหนังสือพิมพ์มติชน สัปดาห์ละ 1-2 วัน

2. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์มติชนต่อสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังของหนังสือพิมพ์ไทยต่อสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับสูงกว่า บทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์มติชนต่อสังคม และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวัง ในด้านการสื่อสารทางปัญญา และการสื่อสารทางจิตวิทยาสังคมต่อหนังสือพิมพ์ไทย สูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์มติชนต่อสังคมทั้งสองด้านเช่นกัน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น พบว่า รายได้ อาชีพ ความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหนังสือพิมพ์มติชน ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังของหนังสือพิมพ์ไทยต่อสังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ อาชีพ และความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของหนังสือพิมพ์มติชนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่เป็นจริงของหนังสือพิมพ์มติชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

(2)

4. ระดับความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของหนังสือพิมพ์มติชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์มติชนในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาตามประเภทของข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการนำเสนอข่าวสารด้านการเมืองและเศรษฐกิจอยู่ในระดับค่อนข้างมาก แต่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษาและสาธารณสุข ข่าวสังคม ข่าวทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข่าวบันเทิงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

5. ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในบทบาทการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของหนังสือพิมพ์มติชนในด้านการให้ข่าวสารและการเผยแพร่ความรู้ ด้านให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือยอมรับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และด้านการให้การศึกษา และด้านการทำให้เกิดความผูกพันทางสังคม มากที่สุด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องต่างๆ มากขึ้น ต้องทำหน้าที่สะท้อนถึงปัญหาข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของประชาชน และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สร้างค่านิยมเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกยอมรับในการประพฤติปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ มากขึ้น

6. การเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชนในสถาบันอุดมศึกษา ควรให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจในการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนว่ามีปัญหาอุปสรรคอย่างไรโดยในการเรียนรู้ ควรจะจัดหลักสูตรและวิธีการเรียนที่เน้นให้นักศึกษารู้อักการวิพากษ์วิจารณ์และวิเคราะห์ทั้งวิชาการและวิชาชีพ เพื่อมิให้วิชาการอยู่ในโลกอุดมคติมากเกินไป

7. ผู้บริหารหนังสือพิมพ์มติชนและหนังสือพิมพ์อื่น ๆ ควรจะมีการสัมมนาและเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์เป็นครั้งคราวเพื่อรับทราบมุมมองและความคาดหวังของนักวิชาการ ขณะเดียวกันนักวิชาการก็จะเข้าใจสภาพของการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค